

Maatschappelijke Ontwikkeling

Raadhuislaan 2, Oss
Telefoon 14 0412
Fax [0412] 64 26 05
E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
19 april 2023		Jacco van Roon	14-0412
Onderwerp			
Voortgang laagdrempelig ontmoeten, Thuis in de buurt			

Geachte raadsleden,

Graag informeren wij u met deze brief over voortgang van het programma voor laagdrempelig ontmoeten: 'Thuis in de Buurt'.

Aanleiding

In de vergadering van 24 september 2020 stelde u de visie op laagdrempelig ontmoeten, 'Thuis in de Buurt' vast. Daarnaast presenteerde de Rekenkamercommissie in hetzelfde jaar haar rapport over laagdrempelig Ontmoeten in Oss. Op basis van de uitgangspunten van beide nota's zijn we in het najaar van 2020 van start gegaan met het programma Thuis in de buurt.

Wat waren ook al weer de belangrijkste uitgangspunten van beide adviezen?

Visie Thuis in de Buurt:

1. Wijk- en dorpshuizen spelen een belangrijke rol in de participatie van kwetsbare inwoners in wijken en buurten. Wat hebben zij nodig om meer in te kunnen spelen op laagdrempelig ontmoeten?
2. De huidige kaders voor gemeenschapsaccommodaties voor een sluitende exploitatie worden steeds knellender.

Rekenkamerrapport:

1. Leidende rol van de gemeente nodig om laagdrempelig ontmoeten tot een succes te maken.
2. Samenwerking stimuleren tussen wijk- en dorpshuizen en hun omgeving.
3. Het bereik van laagdrempelig ontmoeten vergroten.
4. Andere bekostigingsmodellen voor wijk- en dorpshuizen zijn noodzakelijk.

Voortgang

In deze brief informeren wij u over:

- A. waar we naar toe willen
- B. welke activiteiten daarbij horen
- C. welke stappen er gezet worden
- D. waar we nu staan
- E. en hoe we verder gaan in 2023

Ad A. Waar willen we naar toe?

De visie is afgelopen twee jaar met betrokken bestuurders vanuit de gemeenschapshuizen op verschillende manieren besproken, getoetst en aangescherpt: in werksessies, in domeinbijeenkomsten (dit zijn bijeenkomsten waar alle bestuurders van gemeenschapshuizen samen komen, 4x per jaar) en in 1 op 1-gesprekken met besturen. De slotsom is dat we weten waar we naar toe willen, wat onze ambities zijn en welke activiteiten daarbij horen.

Waar willen we naar toe?

Wij streven naar een thuis in wijk en dorp. Want ontmoeten start bij mensen, bij mensen die samen iets willen doen, bij mensen die het nodig hebben en bij mensen die zich hiervoor willen inzetten. Een gebouw is hiervoor onmisbaar, een plek om te ontmoeten, te recreëren en te leren. We streven naar een eigentijds, goed uitgerust, laagdrempelig, multifunctioneel en toegankelijk 'huis van de wijk of het dorp'. Het huis verbindt binnen met buiten en andersom. Het is betaalbaar en gastvrij. Je loopt er spontaan binnen en je voelt je direct thuis in de huiskamer. Je wordt hartelijk ontvangen en er is een luisterend oor. Er is altijd iets te doen voor een diversiteit aan (leeftijds-)groepen die behoefte hebben aan ontmoeting via maatschappelijke, sociale, educatieve activiteiten.

Onze ambities voor de gemeenschapshuizen zijn dat:

- iedere inwoner de mogelijkheid heeft om zo dichtbij en zo laagdrempelig als mogelijk mee te doen in een 'huis van de wijk of dorp';
- iedere inwoner kan ontmoeten in zijn of haar dorp of wijk, ongeacht zijn of haar nationaliteit, beperking of voorkeuren;
- er voor de inwoners een gevarieerd aanbod bestaat aan ontmoetingsactiviteiten dat aansluit bij hun vraag en behoefte;
- er voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, al dan niet tijdelijk, een plek is in de buurt waar ze terecht kunnen voor hulp en informatie.

'Een kilo ontmoeten scheelt een ons zorg'

Alle activiteiten die invulling geven aan de bovenstaande ambities hebben een sociale impact, in welke omvang dan ook. Ze zorgen als voorliggende voorziening ervoor dat mensen kunnen meedoen, participeren, hulp krijgen en/of in beweging komen. Dit zijn bijvoorbeeld activiteiten als een inloop met koffie, een spreekuur met ONS Welzijn of Brabant Zorg, het samen onderhouden van een moestuin, een muzikaal optreden, een repaircafé of kledingbank en/of deelname aan dagontmoeting.

Aan B. Welke activiteiten horen daarbij?

Voor ons is Thuis in de buurt meer dan het organiseren van een aantal laagdrempelige activiteiten in een wijkcentrum of dorpshuis. Het gaat om drempels verlagen voor inwoners die dat nodig hebben. Het bereiken van deze inwoners vraagt om een hecht netwerk van inwoners en organisaties waarin signalen hun weg vinden naar routes en contactpersonen voor toeleiding.

Aan laagdrempelige activiteiten zitten dan ook een aantal kenmerken:

- ze worden georganiseerd in samenwerking met partners in de omgeving en het huis
- ze sluiten aan bij de lokale vraag (= van buiten naar binnen)
- ze zijn open, toegankelijk en bereikbaar (= laagdrempelig)
- ze kennen een goede toeleiding (van A naar beter)
- ze bevorderen diversiteit en duurzaamheid
- ze vinden plaats in een veilige omgeving
- ze zijn, indien nodig voor de laagdrempeligheid, doelgroepgericht
- ze clusteren en vormen een keten met andere activiteiten (= binding)
- ze activeren deelnemers en bevorderen eigenaarschap (meedoen=samendoen).

Het op deze wijze programmatisch organiseren van laagdrempelige ontmoeting geeft het gemeenschapshuis preventieve waarde als voorliggende voorziening in ons sociaal domein. Dergelijke huizen hebben sociaal rendement en dragen bij aan het halen van onze maatschappelijke doelen.

Ad C. Welke stappen moeten er gezet worden?

Voor de gemeenschapshuizen kent deze transitie drie stappen:

- 1 het organiseren of laten organiseren van laagdrempelige activiteiten
- 2 van laagdrempelige activiteiten naar een programma Thuis in de buurt
- 3 integratie van laagdrempelige activiteiten in een sluitende exploitatie

Bijna de helft van de gemeenschapshuizen zit in de tweede stap. Een enkele denkt al na over de derde stap. De andere helft van de huizen is nog bezig met de eerste stap of denkt al na over de tweede stap. Dit jaar start een sociaal makelaar bij ONS Welzijn om de besturen te ondersteunen bij de tweede stap. De focus van de makelaar zal in eerste instantie liggen bij de huizen die moeite hebben om de verbinding met de omgeving op gang te brengen.

Voor ons kent de transitie drie fases:

- 1 informeren en bewustwording (2021-2022)
- 2 begeleiding, stimulans en tijdelijke ondersteuning (2022-2024)
- 3 verdere ondersteuning en borging van laagdrempelige ontmoeting (2024 en verder)

Wij bevinden ons momenteel in de tweede fase. We zijn bezig om de huizen te ondersteunen om te komen tot een programmatisch aanbod voor laagdrempelig ontmoeten. Dit doen we onder andere via begeleiding en een tijdelijke subsidieregeling. Tegelijkertijd nodigen we onze zorg- en welzijnsorganisaties uit om meer samen te werken met de gemeenschapshuizen om ze te gebruiken als vindplaats in de wijk of dorp. Organisaties als ONS Welzijn, de GGZ Oost-Brabant, Brabant Zorg, de bibliotheek (NOBB) en het SEC zoeken vormen en mogelijkheden om hun diensten dichterbij de inwoners aan te bieden. De huizen bieden daarvoor ruimte. Andersom kunnen zij de huizen helpen bij het bereiken van de doelgroepen met professionele

ondersteuning, netwerk en hulp. Dit zien we bijvoorbeeld al gebeuren in de proeftuin en bij activiteiten als dagontmoeting, spreekuren en voorlichtingsbijeenkomsten.

Borging van Thuis in de buurt

De informatie en lessen uit deze fase leren ons iets over de wijze waarop wij de verdere ondersteuning en borging van Thuis in de buurt vorm moeten geven. De besturen van de huizen geven zelf aan geholpen te zijn met:

- meer continuïteit en rust in hun exploitatie. Dit is een belangrijk aandachtspunt omdat het organiseren van meer laagdrempelige ontmoeting ook minder ruimte geeft aan maatschappelijk (commerciële) activiteiten met de daarbij behorende inkomsten.
- meer structureel beschikbare handen voor de uitvoering van de beheertaken. Om programmatisch te kunnen werken met laagdrempelige activiteiten is tijd en energie nodig. Dit vraagt om meer continuïteit van beschikbare mensen om deze taken te kunnen uitvoeren.

Ad D. Waar staan we nu?

De transitieperiode Thuis in de buurt loopt tot 2025. Waar staan we nu?

1. Bijna alle wijk- en dorpshuizen bieden een of meer activiteiten aan voor laagdrempelig ontmoeten, zoals een inloopvoorziening; elf huizen bieden een vorm van samen eten aan.
2. Tien wijk- en dorpshuizen bieden een programma voor laagdrempelig ontmoeten en/of hebben een plan daarvoor.
3. Acht huizen ontvangen een subsidie vanuit de subsidieregeling Thuis in de buurt.
4. Vijf wijk- en dorpshuizen hebben deelgenomen aan het trainingstraject van 't Heft.
5. We zijn in gesprek met de KBO's, de Seniorenkring en de zorgcoöperaties over hun bijdrage aan Thuis in de buurt. Ze zijn voor de huizen kernpartners als het gaat om het organiseren van laagdrempelige activiteiten in de huizen.
6. Een zestal wijk- en dorpshuizen hebben met meerdere vrijwilligers deelgenomen aan de workshop Gastvrijheid. In 2023 volgt een nieuw aanbod voor de besturen over vrijwilligersbeleid door besturen.
7. Een aantal wijk- en dorpshuizen is (nog) niet of minder bezig met een plan omdat ze de ontwikkelingen rondom hun huis willen afwachten. Het gaat dan om een verbouwing of nieuwbouw. Dit zijn onder andere De Bongerd, Avanthi, Kortfoort, De Bonte Hoef en De Binnenstad. In Macharen is werkgroep actief bezig met laagdrempelig ontmoeten. De werkgroep en De Bongerd hebben in 2022 een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten.

8. In De Berchplaets is in 2022 de pilot dagontmoeting gestart voor inwoners met (beginnende) dementie of andere gezondheidsbeperkingen. Ook andere huizen onderzoeken de mogelijkheden hiervoor.
9. Wij(k)huis de Haard biedt in samenwerking met en als onderdeel van de Proeftuin een betekenisvolle dag aan als collectieve voorziening. De evaluatie van de proeftuin uit 2022 ziet sociaal rendement, maar constateert ook dat eigenaarschap en sturing nodig zijn om de substitutiedoelstelling inzichtelijk te kunnen maken. Ook kan de betekenisvolle dag niet zonder gemeentelijke financiering.
10. Op de gemeentelijke website is afgelopen jaar het tabblad Thuis in de Buurt geopend waarop de gemeenschapshuizen veel informatie kunnen vinden over het beleid, subsidie- en fondsenwerving en andere praktische zaken. Hierop treffen ze ook de 'gereedschapskist' aan met instrumenten, adviezen en andere hulpmiddelen. De webpagina is een verlengstuk van het adviesloket waarin beleid, vastgoed en welzijn samenwerken.

Maatschappelijk en sociaal rendement

Nu we meer sturen op sociaal rendement komt de exploitatie van gemeenschapshuizen onder druk te staan. We vragen ze om meer aandacht te besteden aan de programmering voor kwetsbare groepen. Als een gemeenschapshuis meer programmeert voor kwetsbare inwoners komen er vaak minder huur- en barinkomsten binnen. Binnen het huidige financieringsmodel bekostigen de beheerstichtingen het dagelijks gebruik, beheer en onderhoud uit de huur- en barinkomsten en dat past dan niet altijd meer om uiteenlopende redenen. We laten daarom ook onderzoeken of en zo ja, welke exploitatie- en/of subsidiemodellen het beste passen bij onze doelstellingen van de wijk- en dorps huizen. Tot die tijd blijven we huizen, die dat nodig hebben, achteraf compenseren.

Daarnaast zijn wij op uw verzoek bezig met om het sociaal en maatschappelijke rendement van laagdrempelig ontmoeten te duiden. Wat draagt Thuis in de buurt bij aan onze sociale basis en wat levert het ons op aan substitutie? Wat draagt een kilootje ontmoeten bij aan preventie en/of zorg? Met behulp van Movisie kunnen we de impact van laagdrempelige activiteiten meten, maar een hanteerbare methodiek om het financieel rendement te kunnen meten hebben we nog niet gevonden. Dit is een complexere opdracht. We laten onderzoeken of er hanteerbare modellen zijn.

Ad E Hoe gaan we verder in 2023?

Onze doelen voor 2023

- 1 15 gemeenschapshuizen hebben een programma voor laagdrempelige ontmoeting
- 2 10 gemeenschapshuizen verwerken dit programma in hun exploitatie voor 2024
- 3 We presenteren een methodiek voor maatschappelijke en financieel rendement
- 4 Er liggen afspraken voor stage- en participatietrajecten in gemeenschapshuizen
- 5 Er zijn uitgangspunten vastgesteld voor de verdere ondersteuning en borging van de laagdrempelige activiteiten voor ontmoeting
- 6 We ondersteunen de gemeenschapshuizen bij hun vrijwilligersbeleid

Ad 1

In 2023 start de sociaal makelaar die wijk- en dorpshuizen gaat ondersteunen bij het vormgeven van een programma voor laagdrempelig ontmoeten. De makelaar ondersteunt bij het aangaan van verbindingen en relaties met inwoners, organisaties in de wijk of het dorp om te komen tot een programma en de toeleiding daarnaar toe.

Ad 2

Een aantal gemeenschapshuizen legt nu al een directe relatie tussen hun exploitatie en laagdrempelige activiteiten. Ze kijken naar manieren om deze te integreren. Ze zoeken mogelijkheden om laagdrempelige activiteiten vanuit hun begroting te financieren. Van deze besturen kunnen andere besturen in het domein leren.

Ad 3

Rond de zomer presenteren wij een methodiek voor maatschappelijk en financieel rendement die ons moet helpen bij het maken van keuzes voor verdere ondersteuning en borging van de laagdrempelige activiteiten. Daarover gaan we met u in gesprek.

Ad 4

Om te kunnen participeren en mee te doen in de buurt scheppen we de voorwaarden die nodig zijn voor "stage- en arbeidsplekken" in de gemeenschapshuizen.

Ad 5

Voor 2024 willen wij met u uitgangspunten vaststellen voor verdere ondersteuning en borging van de laagdrempelige activiteiten en in het verlengde daarvan de voorwaarden voor een sluitende exploitatie.

Ad 6

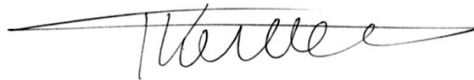
De vrijwilligers vormen het hart van de gemeenschapshuizen. Zonder hun zijn er minder activiteiten, wat leidt tot minder huizen. We gaan dit jaar onderzoeken hoe deze besturen, maar ook de verenigingen en andere vrijwilligersorganisaties beter kunnen ondersteunen bij het voeren van hun vrijwilligersbeleid. Vanuit Thuis in de buurt bieden we dit jaar op dit onderwerp een training aan voor de huizen.

Zoals u in deze brief hebt kunnen lezen, zetten we momenteel grote stappen op het gebied van laagdrempelig ontmoeten. Het programma vraagt veel van de besturen van gemeenschapshuizen. Tot de start van het programma waren zij vooral bezig met het beheer van hun gebouw en het verhuren van ruimtes aan verenigingen of organisaties. Daar komen nu andere taken bij, terwijl en beheren en verhuren ook blijft bestaan. Het is daarom belangrijk om aan de wensen van de besturen van de huizen tegemoet te komen en hen voldoende steun en comfort te geven om laagdrempelig ontmoeten te laten slagen.

Met vriendelijke groeten,

F.F.G.P. den Brok
Wethouder

T.W.G. van Kessel
Wethouder

Bijlage: Laagdrempelige activiteiten Thuis in de buurt

Inloop: verschillende vormen van open inloopactiviteiten gericht op samenkomen en ontmoeten waaraan iedereen kan deelnemen. Voorbeelden hiervan zijn de gezamenlijke koffie, schuif-aan maaltijden en diverse spel- en knutsel activiteiten waarbij de activiteit middel is voor ontmoeting (denk o.a. aan biljart, koersbal, kaarten, crea).

Participatie: inwoners dragen bij door middel van vrijwilligerswerk of kunnen meedoen door middel van een stage in het huis. Het gaat dan o.a. om beheeractiviteiten en werkzaamheden ter ondersteuning van activiteiten.

Doelgroepgericht: activiteiten die vanuit een bepaalde gedachte het doel hebben om inwoners uit een gedefinieerde doelgroep, al dan niet besloten, samen te brengen zodat ze kunnen ontmoeten, participeren en/of hulp en ondersteuning kunnen krijgen. Voorbeelden hiervan zijn een jongerensoos, een AA-club, informatie voor mantelzorgers en een Alzheimer- of rouwcafé.

Ondersteunend: activiteiten in huis gericht op ondersteuning van mensen en/of het geven van lichte zorg. Voorbeeld is hiervan is een vorm van dagbesteding.

Hulpgevend: activiteiten in of vanuit het huis die hulpgevend zijn voor de mensen. Voorbeelden zijn een inloopspreekuur, klussendienst, een maaltijdvoorziening of vervoer op maat.

Educatief: activiteiten die diversiteit bevorderen en het huis laagdrempeliger maken voor meerdere groepen en waar groepen van elkaar kunnen leren. Voorbeelden hiervan zijn intercultureel koken, taalactiviteiten, activiteiten voor jong en oud en allerlei vormen van cultuur van literatuur tot geschiedenis.

Gezonde leefstijl: activiteiten gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl. Voorbeelden hiervan zijn de moestuin, een gezonde maaltijd, een wandelclub en gym voor ouderen (MBVO).

Duurzaam: dit betreffen activiteiten die zowel duurzaam zijn voor het klimaat als de deelnemer omdat hij of zij geld bespaart. Voorbeelden hiervan zijn het repaircafé, de kledingbank en de speelgoedbank.

*de genoemde voorbeelden zijn niet uitsluitend.